

SUBSCRIPTION RATES
United States of America one year 60c.
Canada, Europe & t. c. one year \$1.50

Srbovan published every Thursday at
443 W. 22 Street, New York, N. Y.

СРБОВРАН

СРПСКИ НАРОДНИ ЛИСТ И ОРГАН САВЕЗА СЈЕДИЊЕНИХ СРВА СЛОГА

SRBOBRAN

SERB NATIONAL PAPER AND THE ORGAN OF THE SERB FEDERATION "SLOGA".

Број 370.

ЊУЈОРК, Н. Ј., ЧЕТВРТАК, 10. НОВЕМБРА 1916.

ГОДИНА 6.

БИТОЉ Е ОПЕТ СРПСКИ

У недељу, у осам сати изјутра, ушле су савезничке чете у наш Битољ.

Истог дана пре четир године, у десет и по сати, ушле су српске чете у наш Битољ.

Док је времена и Срба — биће увек чуда!

Немачки војни стручњаци назвали су српску победу код Битоља од 1912. године најбољим подвигом балканскога рата.

Амерички војни стручњаци називају операцију, која је имала за сврху освојење Битоља, најлепшим ратном операцијом у целом овом рату.

Док је времена и Срба — биће увек лепоте!

У броју од недеље „Њујорк Трибјун”, најбољи амерички лист, доноси први уводни чланак под насловом „Битољ”. Тај чланак пише Ф. Сајмонс један од најбољих америчких посавалаца политичких односа и историјских догађаја у Европи; иначе једно од најкитетастијих америчких пера. У том чланку читамо ово:

„Пре четири године овог месеца победоносна српска војска ушла је у Битољ. Пред њом је бегала разбијена војска турска под Цавид-пашом. Месец дана пре тога иста српска војска разбила је Турке на Куманову и осветила вековима старији по раз на Косову. Након пет столећа ушао је један српски цар у Скопље, престоницу великородног Душана, а неколико недеља касније пали су Србима у руке крајеви у којима је некада никла бугарска сила... — У целој историји ратовања није било брже, сјајније и изненадније кампање од ове српске операције у турском рату...“

Заламите ове двери! Српски цар. Ово је први пут да се тaj израз изговара озбиљно, праћен поштом и удивљењем, у страној штампи. Први пут, па у републиканској америчкој штампи! На најкитетастије америчко перо!

Док је времена и Срба — биће увек српске царевине!
И док је времена и Срба — Битољ ће бити увек српски!

Бугари су до сада покушавали на три начина да добују до Битоља: први пут дипломатски, други подлачки, трећи пут издајнички. Први пут Бугари су хтели да добују до Битоља на основу једног дипломатског уговора, кога су изиграли. Други пут Бугари су покушали да добују до Битоља мучким нападом на Брегалници. Трећи пут Бугари су покушали да добују до Битоља на тај начин што издајнички преће на страну Немаца онда, када су ови спремали да зададу смртни ударац Словенству на Балканском Полуострву.

Другим путем дошли су Срби до Битоља. Први пут на основу најбољег подвига у целом балканском рату, као што веле немачки војни стручњаци. Други пут на основу најодлучније битке — као што веле амерички војни стручњаци. И сада, трећи пут. Срби долазе до итоња на основу једног ратног подвига, који се слави као најсјајнији подвиг у највећем рату што га историја зна и памти.

Цар је Пере пост' од хајдука!...

Битољ је постао симболом у новој историји српскога народа.

Најлепши војнички подвизи српског народа везани су за Битољ.

На тај начин историја сама, својим тајанственим језиком, казала је српском народу ову истину:

Ко држи Битољ, држи царску круну на Балканском Полуострву. Царска круна до данас и данас значи слободу на Балканском Полуострву. Ко држи Битољ, држи и вардарску калију. Ко држи вардарску калију држи и слободу балканских народа у својој руци. Бугарска је тражила Битољ за себе не због тога што је хтела да даде слободу бугарском сељаку, већ због тога што је хтела да даде царску круну једном немачком кнезу. Око тога се и водила крвава војна на Брегалници. Ако икад дође до потпуне слободе народима на Балканском Полуострву, та ће изники из српских гробова, ископаних на Брегалници.

Српске жртве уложене у борби око Битоља, јесу жртве положене на олтар слободе балканских народа.

То значи Битољ.

5. децембра 1915. године напустио је Васиљ, јунак са Бабуње, тужни Битољ. Пре но што је стигла вест о напуштању Битоља, читали смо у америчким новинама један опис оне српске војске, који је преко Арбаније дошла у помоћ Васиљу, у Битољ. Тада је језовит; био је погребна песма једној

војсци, која више ни сама себи није веровала. Гладна и жедна, гола и боса једвице је ушла у Битољ... У нама је тада срце дрхтало, а душа плакала... Није било једног међу нама који је веровао, да ће та војска икад више доћи у Битољ... Али та иста војска данас је дошла у Битољ. Дошла и истерала Бугаре и Немце из њиховог најчешће утврденог положаја на целом источном фронту. Дошла и извела најсјајнију ратну операцију у целом овом рату.

Из гробља су се подигли мртви.

Чуда чине људи, који су пре годину дана наше очи падали по улицама.

А с тим људима, браћо и сестре, ми ћемо сутра делити братство које су они стекли.

Може ли нам образ поднети, да се данас оглушимо о те хероје?

Може ли бити, а да не дамо видног знака, да су ти хероји браћа наша рођена?

Може ли остати, да се ми тих хероја овог пута не сетимо и не дарујемо им — Божићним Дарком?

Не може, браћо и сестре!

Ти се људи дигоше из гробова и дохватише мач у руке да одбране наше огњишта.

Па зато, браћо и сестре, напред сада са — Божићним Дарком!

Огрејмо прса, која очуваше српско огњиште.

Дарујмо мишице, које извојеваши српску царску круну.

Овеселимо срца, која одржаше српску веру у овим данима искушења и очајања.

Напред да дарујемо ослободиоце Битоља!

М. ЈЕВТИЋ.

ФРАНЦУСКИ ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈ.

Данашњи француски званични извештај о биткама на мајданском фронту гласи

„Битке, које су се непрекидно водиле још од 10. о. м. дуж нашег мајданског фронта од Црне Реке до Преславског Језера свршиле су сада са једним величанственом и славном победом савезничких трупа.

„На дан 19. о. м. приведене су крају битке, које су се водиле против немачких и бугарских трупа, које су браниле Битољ.

„Увече, 18. о. м. српске трупе, које нису ни часа престале са својом победоносном офанзивом, заузеле су село Груниште, источно од Црне Реке. Исто то вече, француско-српске трупе заузеле су Јарашок, који се место налази код кривине исте реке. Настављајући затим непрекидно своја успешна про-дирања наши савезници, после једне сјајне и свечане битке, заузеле су за време ноћи између 18. и 19. о. м. вис 1378, а у зору 19. о. м. знатно непријатељско место Маково

„На дан 19. о. м. српске трупе заузеле су више линија бугарских шанчева, које се налазе у близини Добротира, а заузелем овог места, бугарске трупе су биле приће најзад да напусте Битољ.

„Истог дана, у 8 и по сати изјутра, француска коњица, која је непрекидно гонила и потискивала задње непријатељске редове, ушла је у Битољ, а одмах за њом дошла је француско-руска пешадија.

„За време овог дана наше трупе које су оперирале северно од Битоља, заузеле су вис 821 и село Кирклима, 2 миље северно од Битоља и допреје затим до окојака Карамана, 4 миље северо-источно, или Оризара, две миље северно од Битоља. Против оба ова места предузели смо одмах јако нападају, где непрекидно гонимо и потискујемо непријатеља натраг.

„У овим биткама узели смо 622 заробљеника и запленили велике количине разног ратног материјала.“

ВОЈВОДА ПУТНИК У НАЈВЕЋЕМ ОДУШЕВЉЕЊУ

Ница, Француска, 20. новембар. — Стари српски војвода Родомир Путник, који је био раније српски министар војни и шеф генералштаба и који се сада налази овде на опоравку, изразио је своју највећу радост и задовољство када је дознао да је пао Битољ, које су место заузеле савезничке трупе.

„Сада,“ рекао је војвода Путник дописнику „Уједињене Пресе“, „мораће ускоро да падне и Прилеп, које је место истински по природи веома јак положај и који су јако утврдили сада Бугари и Немци, али за које се ја ипак

падам, да ће ускоро бити у нашим рукама. Али је више него сигурно, да ће Немци бити принуђени да пошаљу велики број својих трупа на мајдански фронт, ако мисле да задрже савезнике, јер Бугари неће бити у стању да ово сами учине. А ове ће трупе Немци по свој пријацили повући са Дунава, што ће у великој мери олакшати положај Румуније на том фронту.“

У пркос своје болести и дубоким старостима, војвода Путник ипак стално прати развој свијујућега и битака на савезничким фронтовима, а нарочито на мајданском фронту. Он је често бројавши српским престолонаследнику Александру оваки успех српске војске.

Сеоба.

Пусто ли ћеш бити, Невесиње
равно,
Расадниче Српства, колијевко
лава!

Пусто, јер се, ето, сели племе
славно, —

А наша будућност, где је она?
Спава...

Вјеровасмо у њу као у свети
живот
Василија светог, што клонуле
снажи...

Вјеровасмо у њу ко у вјечни
живот
Вјерујући у вас, о, орови
наши...

А сад вјера наша умире и
гасне
Мутно око гледа у небо без
зрака...

Пред иконом плачу јавор-
гусе јасне,
Јер остане земља без својих
јунака.

Браћо, зар вас душа ни мало
не боли?!

Зар вам није жао ових поља
равних,
Гдје се једно море наше крви
проли,

И гдје леже кости отаца нам
славних?!

Зар вам није жао, на огњишту
оном
Гдје вас огањ гријо, што ће
тубин бити?!

Што ће наше горе погребнијем
звоном
Одјекнути тужно, а ми сузе
лити?... .

Ил' не знate да је издајство
јунаку
Оставити земљу, где га мајка
роди?!

Оставити брата, без снаге, у
мраку,
С невољама дугим да сам
борбу води?...

О, не дајте, Срби, да Вукова
љага
Окаља вам образ, чист ље
сунце неба!

Не идите, браћо, од роднога
прага,
Јер мучено земљи мученика
треба!...

Треба мушке снаге и витеш-
ких рука,
Треба Обиља и слободних
лава...

Треба ваше смрти и ваших
мука,
Јер, тамо, далеко, наша зора
спава...

Алекса Шантић.

Напред за БОЖИЋНИ ДАРАК!

...

Ко не ради у радни дан нека тражи посл

у недељу — и заради два долара за

Божићни Дарак!

ПРЕТПЛАТА:

SRBOBRAN

— SERB WEEKLY —

Published by

SERBIAN EDUCATIONAL AND BENEVOLENT FUND
OF SERB FEDERATION "SLOGA"

443 West 22nd Street New York, N. Y.

Business Manager: M. I. Pupin, 443 W. 22nd St., New York, N. Y.
TELEPHONE: CHLESKA 6608.Entered as second-class matter at the Post Office of New York, N. Y., under the act of
March 3, 1893.

Толико је наш Савез тога дана имао у готовом новцу, и то подељено овако:

Резервни Фонд	\$94,892.23
Дубиозни Фонд	2,490.92
Фонд за остале чланове	6,630.23
За конвенцију	\$1,965.72
Културни и Добротворни Фонд	754.19

\$106,733.29

Овде, у овој туђој земљи, ми, браћо и сестре, имамо свога готовог новца \$106,733.29.

И тај новац стоји на расположење не да се подузима ово или оно користољубиво дело, већ да се чине — добра и племенита дела!

Ма што да се деси, ми Срби у Америци, чланови Савеза Сједињених Срба Слога, добри смо да учинимо добра још за 106 хиљада долара!

Па зар има ичег лепше на овом свету од ове хришћанске лепоте, која је дошла као плод, као круна свих досадањих напора чланова и чланица Савеза Сједињених Срба Слоге?

Савез Слога као Краљевић Марио.

Да се правилно схвати, што значе ове бројке, узмимо оловку да израчунамо нешто што се неће наћи у овим рачунима на први поглед.

За ових седам година исплатио је Савез Сједињених Срба Слога на осмртнине 451,694 долара. Ако узмемо да су те осмртнине стално износиле 800 долара, онда се може узети да је за ових седам година исплаћено око 560 осмртнине. То даље значи, да је сваке године, за ових седам година, умирало по 83 члана. У ствари није их толико умирало, јер је у горе урачунано своти за осмртнине било и свота исплаћених за умре чланове бивших Савеза у Чикагу и Савеза Србобрана.

То значи, у крајњој линији, да је Савез Сједињених Срба Слога у стању да из своје садање чисте готовине исплати читавих 130 осмртнине.

Из самог Резервног Фонда, који износи \$94,892 долара, Савез Сједињених Срба Слога у стању је да исплати 118 осмртнине.

То значи ово: да Савез Сједињених Срба Слога престане данас он је у стању да исплати осмртнину за још 118 члanova само из свог Резервног Фонда, а да не тражи ни цигло једног цента од својих чланова.

То значи, да би Савез Сједињених Срба Слога био у стању да живи још читаву годину дана, када би престао!

Ето, браћо и сестре, што је у стању да учини слога и памет!

Што значи Резервни Фонд.

Да проговоримо још коју о овом Резервном Фонду.

Резервни Фонд је једно право чудо.

Савез Сједињених Срба Слога сада има у Резервном Фонду толико новаца, да је у стању да исплати 118 осмртнине — један и по пута толико колико је до сада исплаћивано на осмртнине за читаву годину дана.

Али пазите ово:

Од 30. априла до 31. августа ове године порастао је Резервни Фонд за 4387 долара.

То значи ово: свака четири месеца Савез Сједињених Срба Слога скупи новаца да осигура пет и по осмртнине преко редовног броја смртних случајева.

За годину то је шеснаест осмртнине — које су осигуране преко редовног броја осмртнине!

Уз то још сам интерес од Резервног Фонда зајамчи годишње око пет осмртнине.

Другим речима, самим приходима Резервног Фонда Савез Сједињених Срба Слога у стању је да плати 21 осмртнину на годину — читаву четвртину редовних годишњих осмртнине.

То значи; да се сада деси каква несрена и да погине или умре једног дана 120 наших чланова, њихове осмртнине могле би се исплатити, а да се не разрезује ни цигло једног цента више на чланове.

Што значи поштена управа?

Из ових садањих рачуна занимљиви су још и ови податки:

Од 1. јануара до 30. априла — за прва четири месеца — исплатио је Савез Сједињених Срба Слога на трошкове управе \$792.36. Од 30. априла до 31. августа исплатио је свега \$158.50. Све то за исто време. Значи, да је нова савезна управа уштедила савезној сиротини читавих \$634.46. Месечно то значи уштеду од \$158. Годишње \$1.896. — Преко читаве две осмртнине уштеди нова управа на самим трошковима: „пулманима и дијурнама”.

На чиновништво је утрошено прва четири месеца, пре конвенције, \$1.347.50, а друга четири месеца, после конвенције, свега \$1.020.00. Значи, да се и на томе уштедило за четири

месеца \$327.50. На годину то износи читаву осмртнину и по-штедом само на овоме двоме сачува се близу четири осмртнине на годину.

А осим те уштеде ми данас имамо у савезу и бољу управу и савесније чиновништво. Дакле, добили смо два пута. То нам је донела ванредна конвенција.

Савез Слога за Српство.

Нуј ванредна конвенција нам је донела још нешто — светлији српски образ.

То видимо из овог рачуна:

У току ова четири месеца издате су на српске родољубиве сврхе:

Стан и храна српским ратним избеглицама 197.65

За српску ратничку сирочад 7.000.00

Укупно \$7.187.65

Осим овога издато је, по одобрењу конвенције, на осакатнине, операције и потпоре добрим Србима, који би иначе остали без помоћи, \$11,675.00.

Укупно издато је у славу српског имена \$18.832.65.

Нуј на нас је најдражи онај издатак од 7000 долара, који је учињен да се олакша беда и невоља српске јуначке сиротиње. Ту се Савез Сједињених Срба Слога слију у једну целину са оно млашом јуначком браћом, која данас подносе нечувене жртве да би наша српска огњиште било слободно од туђина.

Ту је Савез Сједињених Срба Слога најочитије доказао да стоји на висини свога позива. Тим даром он је показао, да честита и ваљана српска организација, зна оправити своју свету дужност како царски ваља и требује.

А сада је ред на друштвима и појединим члановима, да се потпуно одају својој светој дужности — да учине све што могу и треба да учине.

Сада, када видимо да се Савез Сједињених Срба Слога побрињу за сваког свог члана, сваки члан треба да се потпуно ода испуњењу своје српске дужности. Данас, ових дана, дужност свела се на то, да ми Срби у Америци видно се сетимо оне наше браће у Македонији, која се боре за наше лепо и светло српско име — да им спремимо прикладан Божићни Дарак.

Ела те, браћо и сестре, да то учинимо овога пута како нам се деликује.

Сваки члан нашег Савеза у стању је да спреми бар по један дарак!

Сада смо, браћо и сестре без бргите.

Савез Слога, наша дика, осигурава нас је свакога. Неће заплакати сирота ниједном члану Савеза Слога. Неће остати на путу ниједан члан Савеза Слога. Ниједан члан Савеза Слога није данас сам. Изма свакога стоји 11.000 свесних, честитих и ваљаних Срба. Озго још ту је толика имовина, зарађена поштено и уштећена честито! Ничега се не бојимо, браћо и сестре. Па кад је тако, онда учинимо све да се — ничег и не постидимо!

Напред за Божићни Дарак!

ПРОШЛА НЕДЕЉА НА РАЗБОЈУ

Лондон, 18. нов. 1916. дине изграђивали су Немци о-

Два значајна догађаја оди- ва утврђења и држали су, да су грали су се на разбоју прошле неосвојива. Па инглези недеље, један на западу, други на западном делу њихове линије. Под унутством Немаца су Бугари код Кенали, дуж жељезнице и друма, који води из Битоља за Лерин, подigli најажче шанчеве на целом источном фронту. Ти шанчеви били су окренути на југоисток, заставали су пут за Битољско Поље, а са обе стране били су заштићени високим планинама. Они су очекивали напад од Лерина и хвалили су се, да су у стању лако одбити све нападе. Међу браноноцима тих шанчева налази се велики број немачких трупа.

Можда би та њихова хвала била и оправдана, да је генерал Сарај предузео чељне нападе на њихове положаје. Уместо тога српска војска, која је пре неколико недеља прешла Каймакчалански планински ланац и Црну Реку, пошла је на север у речном савијутку, док није стигла управо на исток од Битоља. Француска коњица сарађивала је на обема балкама Црне Реке, прешла је поток Сакуљево и заузела село Балдени, које се налази на северу од речног завоја. Та лијанске и руске трупе заузеле су у међувремену Негочане, југозападно од Кенали.

Чувеним шанчевима на тај начин напала се на источном боку једна непријатељска си-

Два значајна догађаја оди- ва утврђења и држали су, да су грали су се на разбоју прошле неосвојива. Па инглези недеље, један на западу, други на западном делу њихове линије. Под унутством Немаца су Бугари код Кенали, дуж жељезнице и друма, који води из Битоља за Лерин, подigli најажче шанчеве на целом источном фронту. Ти шанчеви били су окренути на југоисток, заставали су пут за Битољско Поље, а са обе стране били су заштићени високим планинама. Они су очекивали напад од Лерина и хвалили су се, да су у стању лако одбити све нападе. Међу браноноцима тих шанчева налази се велики број немачких трупа.

Можда би та њихова хвала била и оправдана, да је генерал Сарај предузео чељне нападе на њихове положаје. Уместо тога српска војска, која је пре неколико недеља прешла Каймакчалански планински ланац и Црну Реку, пошла је на север у речном савијутку, док није стигла управо на исток од Битоља. Француска коњица сарађивала је на обема балкама Црне Реке, прешла је поток Сакуљево и заузела село Балдени, које се налази на северу од речног завоја. Та лијанске и руске трупе заузеле су у међувремену Негочане, југозападно од Кенали.

Чувеним шанчевима на тај начин напала се на источном боку једна непријатељска си-

Два значајна догађаја оди- ва утврђења и држали су, да су грали су се на разбоју прошле неосвојива. Па инглези недеље, један на западу, други на западном делу њихове линије. Под унутством Немаца су Бугари код Кенали, дуж жељезнице и друма, који води из Битоља за Лерин, подigli најажче шанчеве на целом источном фронту. Ти шанчеви били су окренути на југоисток, заставали су пут за Битољско Поље, а са обе стране били су заштићени високим планинама. Они су очекивали напад од Лерина и хвалили су се, да су у стању лако одбити све нападе. Међу браноноцима тих шанчева налази се велики број немачких трупа.

Можда би та њихова хвала била и оправдана, да је генерал Сарај предузео чељне нападе на њихове положаје. Уместо тога српска војска, која је пре неколико недеља прешла Каймакчалански планински ланац и Црну Реку, пошла је на север у речном савијутку, док није стигла управо на исток од Битоља. Француска коњица сарађивала је на обема балкама Црне Реке, прешла је поток Сакуљево и заузела село Балдени, које се налази на северу од речног завоја. Та лијанске и руске трупе заузеле су у међувремену Негочане, југозападно од Кенали.

Чувеним шанчевима на тај начин напала се на источном боку једна непријатељска си-

Два значајна догађаја оди- ва утврђења и држали су, да су грали су се на разбоју прошле неосвојива. Па инглези недеље, један на западу, други на западном делу њихове линије. Под унутством Немаца су Бугари код Кенали, дуж жељезнице и друма, који води из Битоља за Лерин, подigli најажче шанчеве на целом источном фронту. Ти шанчеви били су окренути на југоисток, заставали су пут за Битољско Поље, а са обе стране били су заштићени високим планинама. Они су очекивали напад од Лерина и хвалили су се, да су у стању лако одбити све нападе

